

UTILIZAREA STATUTULUI DE MEMBRU AL NATO CA ARMĂ: LIDERII TURCIEI ȘI UNGARIEI FOLOSESC PROCESUL DE ADERARE LA ALIANȚĂ PRIN DISPUTE INDIRECTE

Nicholas ZALEWSKI

*Student doctorand, Universitatea Federico II, Napoli
10.55535/GMR.2023.3.6*

Finlanda și Suedia au încheiat, inițial, un pact de aderare la NATO, în urma invaziei Ucrainei. După cum reiese din evenimentele actuale, Finlanda s-a alăturat blocului, în timp ce Suedia încă așteaptă să îi fie aprobată calitatea de membru. Prezentul articol analizează această situație, prin prisma criteriilor de aderare la NATO, precum și a motivelor, invocate de Turcia și de Ungaria, cu scopul de a justifica amânarea aderării Finlandei și refuzul protocolului de aderare a Suediei. Finlanda a aderat separat de Suedia, ca urmare a încercării Turciei și, într-o măsură mai mică, a Ungariei de a condiționa aderarea la NATO de chestiuni care nu au legătură cu criteriile de aderare la NATO. Având în vedere criteriul aprobării cu unanimitatea voturilor statelor membre a cererii de aderare la NATO, țările candidate depind de votul actualilor membri. Acest lucru a permis Turciei și Ungariei să întârzie aderarea Finlandei la NATO și să nu ratifice protocolul de aderare a Suediei, nu pe baza pregătirii țării de a-și îndeplini obligațiile NATO, ci pe baza disputelor personale pe care le au cu guvernul suedez. Turcia nu este mulțumită de legislația Suediei privind libertatea de exprimare, care permite arderea Coranului, în timp ce Ungaria folosește ocazia pentru a pedepsi Suedia pentru că și-a exprimat îngrijorarea cu privire la starea democrației în Ungaria. Tratatul Atlanticului de Nord nu include un articol care detaliază condițiile eliminării unei țări din NATO, iar conducerea NATO nu a indicat niciun interes în îndepărtarea Turciei sau Ungariei pentru că nu a aprobat încă cererea Suediei de a adera la organizație.

Cuvinte-cheie: statut de membru al NATO, apărare, invazia Ucrainei, democrație, proces de aderare.

N.red.: Articolul a fost redactat înainte de 10 iulie 2023, dată la care președintele turc Tayyip Erdogan a anunțat că este de acord, în anumite condiții, să susțină candidatura Suediei pentru aderarea la NATO, <https://www.bbc.com/news/world-europe-66160319>, accesat la 10 iulie 2023.

Traducere și adaptare: Diana-Cristiana LUPU.

INTRODUCERE

Finlanda și Suedia au fost ambele neutre și s-au opus aderării la NATO timp de decenii. Toate acestea s-au schimbat odată cu invazia Ucrainei de către președintele rus Vladimir Putin. Astfel, atât Finlanda, cât și Suedia au solicitat să se alătore Alianței Nord-Atlantice, la doar trei luni de la începutul invaziei. Ambele țări au încheiat un pact de aderare la NATO. Sprijinul pentru aderarea la NATO a crescut în ambele state, din cauza temerilor că Rusia ar putea să-și intensifice agresiunea, implicând și alte țări, în afară de Ucraina. Finlanda a fost invadată de Uniunea Sovietică în 1939 și a pierdut 10% din teritoriul său. Suedezii au devenit din ce în ce mai îngrijorați de Rusia, după ce avioanele militare rusești au violat în mod repetat spațiul aerian al Suediei. Finlanda are, de asemenea, o graniță terestră de 1.340 de kilometri cu Rusia, ceea ce face ca o amenințare din partea Rusiei să pară probabilă, având ca precedent decizia de a invada Ucraina (Alberque, Schreer, 2022).

Deși pactul inițial prevedea aderarea împreună la NATO, Finlanda a trebuit în cele din urmă să se alătore singură, deoarece Turcia și-a menținut refuzul de a aproba aderarea Suediei la NATO. Președintele Erdogan și-a schimbat de mai multe ori poziția în această chestiune. În primul rând, președintele Erdogan s-a opus aderării Suediei și Finlandei, apoi a fost de acord cu aderarea ambelor și, ulterior, s-a declarat împotriva aderării Suediei la NATO, aprobând doar cererea Finlandei.

Prezenta lucrare analizează criteriile de aderare la NATO, în paralel cu motivele invocate de președintele Erdogan și prim-ministrul Orbán pentru a bloca, inițial, și a accepta, ulterior, Finlanda ca membru, refuzând, simultan, să ratifice protocolul de aderare a Suediei. Scopul NATO este de a facilita cooperarea dintre membrii săi, în domeniul apărării, dar Turcia și Ungaria pot folosi procesul de aderare ca pârghie pentru a soluționa neînțelegerile cu Suedia și Finlanda, ce nu țin de capacitatea acestora de a-și îndeplini obligațiile de stat membru al NATO.

Scopul NATO este de a facilita cooperarea dintre membrii săi, în domeniul apărării, dar Turcia și Ungaria pot folosi procesul de aderare ca pârghie pentru a soluționa neînțelegerile cu Suedia și Finlanda, ce nu țin de capacitatea acestora de a-și îndeplini obligațiile de stat membru al NATO.

PROCESUL DE ADERARE LA NATO ȘI OBLIGAȚIILE DERIVATE DIN STATUTUL DE MEMBRU

NATO este o organizație fondată în 1949. Cu toate acestea, apartenența la NATO nu se limitează la statele care au făcut parte din grupul fondator. Articolul 10 din Tratatul Atlanticului de Nord arată clar că aderarea la NATO este posibilă pentru orice „stat european aflat în măsură să promoveze principiile acestui Tratat și să contribuie la securitatea zonei Atlanticului de Nord” (NATO, 2019). Odată ce o țară din Europa își exprimă interesul de a adera la NATO, respectivul stat este considerat stat aspirant și se angajează într-un dialog cu NATO, cu privire la condițiile de aderare și reformele care trebuie să aibă loc pentru a i se permite să adere. În funcție de modul în care se desfășoară dialogul, statul aspirant poate fi invitat să se alăture Planului de acțiune pentru aderare (*Membership Action Plan*). Această etapă a procesului de aderare determină dacă statul aspirant poate îndeplini obligațiile și angajamentele aferente aderării la NATO. Participarea cu succes la această etapă nu înseamnă însă aderarea automată pentru statul aspirant („*Enlargement and Article 10/Extinderea și articolul 10*”, 2023).

Pentru a adera la NATO, un stat trebuie să îndeplinească unele criterii de bază: să susțină democrația și să tolereze diversitatea, să acționeze pentru transformarea economiei sale într-o economie de piață, să instituie controlul civil asupra forțelor armate, să aibă relații bune de vecinătate și să respecte suveranitatea altor state și să facă progrese în direcția compatibilității forțelor armate cu forțele NATO. Aceste cerințe sunt considerate esențiale, dar calitatea de membru al NATO pentru un stat nu este acordată automat, de îndată ce aceste criterii sunt îndeplinite. Îndeplinirea respectivelor criterii înseamnă totuși că statul aspirant poate îndeplini obligațiile minime ale apartenenței la NATO (Departamentul de Stat al SUA, f.d.).

Studiul din 1995 privind extinderea a adăugat cerințe suplimentare pentru țările aspirante care trebuie să demonstreze: tratament echitabil al grupurilor minoritare, rezolvarea pașnică a conflictelor, capacitatea și voința de a contribui la aspectul militar al NATO, un sistem politic democratic funcțional bazat pe o economie de piață. Dacă membrii actuali ai NATO consideră că un stat poate îndeplini aceste cerințe, respectivul stat este invitat să înceapă procesul de aderare. Procesul de aderare constă din șapte etape: statul invitat începe discuțiile

de aderare cu o echipă NATO, statul invitat trimite o scrisoare de intenție și un calendar de reforme, protocoalele de aderare sunt semnate de actualii membri ai NATO, protocoalele de aderare sunt certificate de actualii membri ai NATO, potențialul membru este invitat de Secretarul General să adere la Tratatul Atlanticului de Nord, statul invitat aderă la NATO în procedura dictată de legislația sa națională și, în final, odată ce statul invitat își depune instrumentele de aderare la Departamentul de Stat al SUA, este considerat membru oficial al NATO („*Enlargement and Article 10*”).

Preambulul Tratatului Atlanticului de Nord stipulează că „*Statele care sunt parte a prezentului Tratat își reafirmă credința în obiectivele și principiile Cartei Națiunilor Unite, precum și dorința lor de a conviețui în pace cu toate popoarele și guvernele. Ele sunt angajate în salvagardarea libertății, a moștenirii comune și a civilizațiilor popoarelor pe care le reprezintă, pe baza principiilor democrației, libertății individuale și a literei legii. Ele caută să promoveze stabilitatea și bunăstarea zonei nord-atlantice. Ele sunt hotărâte să își unească eforturile în scopul apărării colective și al păstrării păcii și securității. Astfel, ele sunt de acord cu prezentul Tratat Nord-Atlantic*” (NATO, 2019). Acest lucru arată clar că membrii trebuie să aibă sisteme democratice de guvernare. Întrucât atât Finlanda, cât și Suedia sunt deja membre ale Uniunii Europene, ambele țări demonstrează că sunt democrații, așa cum este cerut de Criteriile de la Copenhaga. Unul dintre cele trei criterii face referire la „*stabilitatea instituțiilor care garantează democrația, statul de drept, drepturile omului, respectul și protecția minorităților*” (Publications Office of the European Union, f.d.).

Din 2006, statele membre ale NATO au convenit să aloce cel puțin două procente din Produsul Intern Brut (PIB) pentru apărare, pentru a se asigura că țările membre ale NATO sunt pregătite să colaboreze în apărarea împotriva unui atac, în cazul în care ar apărea o asemenea situație. Respectiva decizie a fost luată pentru a echilibra diferența dintre cheltuielile pentru apărare ale Statelor Unite ale Americii și ale celorlalte state care fac parte din organizație (NATO, 2014). Finlanda și Suedia alocau anterior mai puțin de două procente din PIB-ul lor pentru apărare, dar ambele erau dedicate respectării acestei obligații NATO datorită dorinței lor de a deveni membre ale Alianței Nord-Atlantice și ca urmare a invaziei Ucrainei (Hutt, 2022). Creșterea la cel puțin două procente a alocărilor pentru apărare satisface condiția

„Statele care sunt parte a prezentului Tratat își reafirmă credința în obiectivele și principiile Cartei Națiunilor Unite, precum și dorința lor de a conviețui în pace cu toate popoarele și guvernele. Ele sunt angajate în salvagardarea libertății, a moștenirii comune și a civilizațiilor popoarelor pe care le reprezintă, pe baza principiilor democrației, libertății individuale și a literei legii”.

Pentru a adera la NATO, un stat trebuie să îndeplinească unele criterii de bază: să susțină democrația și să tolereze diversitatea, să acționeze pentru transformarea economiei sale într-o economie de piață, să instituie controlul civil asupra forțelor armate, să aibă relații bune de vecinătate, să respecte suveranitatea altor state și să facă progrese în direcția compatibilității forțelor armate cu forțele NATO.

Ca urmare a invaziei Ucrainei, s-a schimbat sentimentul public, din ambele țări, cu privire la valoarea aderării la NATO, pentru a preveni apariția unei situații similare în Finlanda sau în Suedia. Atât Suedia, cât și Finlanda au armate semnificativ mai mici decât Rusia, ceea ce face dificil să se protejeze, fie și doar de Rusia.

și nu ar constitui un motiv pentru a împiedica aderarea Suediei și Finlandei la NATO.

În timp ce Suedia și Finlanda au ales să nu solicite aderarea la NATO înainte de 2022, la scurt timp după ce Rusia a invadat Ucraina, acest lucru nu se datorează faptului că aceste țări nu erau pregătite să-și îndeplinească obligațiile de aderare la NATO. În schimb, ambele state au considerat că prețul aderării la NATO ar fi fost mai mare decât beneficiile (Alberque, Schreer). Acest lucru, desigur, s-a schimbat odată cu invazia Ucrainei și amenințarea percepută a unui atac asupra ambelor națiuni. Ambele națiuni ar beneficia de cooperarea cu alți membri ai NATO în domeniul apărării. Ambele sunt semnificativ mai mici decât Rusia, ceea ce le-ar face supraviețuirea dificilă, fără ajutorul NATO, în apărarea împotriva unei invazii similare cu cea care a început pe 24 februarie în Ucraina.

RUSIA A MOTIVAT FINLANDA ȘI SUEZIA SĂ APLICE PENTRU ADERAREA LA NATO

Finlanda și Suedia au avut oportunitatea de a se alătura NATO și în trecut, dar situația nu a fost la fel de urgentă precum este în prezent. Ca urmare a invaziei Ucrainei, s-a schimbat sentimentul public, din ambele țări, cu privire la valoarea aderării la NATO, pentru a preveni apariția unei situații similare în Finlanda sau în Suedia. Atât Suedia, cât și Finlanda au armate semnificativ mai mici decât Rusia, ceea ce face dificil să se protejeze, fie și doar de Rusia. NATO are însă 3,5 milioane de militari, un număr considerabil mai mare decât cei 900.000 de militari din Rusia (Dutton, 2022). Pentru Finlanda și Suedia, aderarea la NATO ar putea descuraja Rusia să le atace în același mod în care a atacat Ucraina. La 18 mai 2023, atât Finlanda, cât și Suedia au solicitat oficial să devină membre ale NATO. Protocoalele de aderare au fost scrise pentru ambele țări pe 5 iulie, după încheierea discuțiilor de aderare (Reuters, 2023).

Rusia a mai invadat Ucraina anterior, în 2014, după Revoluția Euromaidan, dar nu a existat același sentiment de urgență ca Finlanda sau Suedia să se alătore NATO, deoarece luptele erau limitate la zonele locuite, majoritar, de etnici ruși din Ucraina. În 2014, potrivit narațiunii rusești, Crimeea dorea să facă parte din Rusia, poporul exprimându-și voința în acest sens, în contextul unor mișcări separatiste, sprijinite

de Rusia. Președintele Putin a susținut, de asemenea, că a fost o nedreptate istorică faptul că, atunci când Uniunea Sovietică s-a prăbușit, Crimeea a devenit parte a Ucrainei, deoarece rușii s-au trezit, peste noapte, ca fiind minoritari într-o altă națiune (Myers, Barry, 2014). Cu toate acestea, Rusia a fost mult mai agresivă în atacurile sale asupra Ucrainei începând cu 28 februarie 2022, atacând zone rezidențiale și infrastructuri ale orașelor din întreaga Ucraină, inclusiv Kiev, capitala Ucrainei, și Lviv, un oraș din vestul Ucrainei, lângă granița națională pe care o împarte cu Polonia. (Tondo, 2023). Acest lucru se datorează faptului că, în 2022, Rusia a lansat o „operațiune militară specială”, pe care președintele rus, Putin, a considerat-o necesară pentru demilitarizarea și denazificarea Ucrainei. Președintele Putin a clasificat, de asemenea, aspirația Ucrainei de a deveni membru al NATO drept o amenințare directă la adresa Rusiei. Putin a susținut că, timp de trei decenii, Rusia a încercat să găsească o soluție privind securitatea în Europa, dar Occidentul a fost perfid (Troianovski, 2022).

Cu puțin timp înainte ca Finlanda să devină oficial cel mai nou membru al NATO, Alexander Grushko, ministrul adjunct de externe rus, a avertizat că Rusia va lua măsuri ca răspuns. Rusia își va consolida potențialul militar în nord-vestul și vestul Rusiei. În cazul în care trupele NATO sunt dislocate în Finlanda, Rusia ar răspunde cu măsuri suplimentare (Al Jazeera, 2023). Totuși, acest lucru pare să indice că Rusia va acționa doar dacă este provocată mai degrabă decât că va executa un atac preventiv asupra Finlandei. Suedia, pe de altă parte, nu a primit încă protocolul de aderare, ratificat de Turcia și Ungaria. Aderarea Finlandei la NATO a limitat însă modul în care Rusia poate ataca Suedia. Deoarece Suedia nu se învecinează cu Rusia pe cale terestră, Rusia nu poate ataca acum Suedia pe uscat, fără a traversa Norvegia sau Finlanda, ambele deja membre ale NATO.

POZIȚIA TURCIEI CU PRIVIRE LA ADERAREA SUEZIEI LA NATO

În prezent, Suedia este blocată în a patra fază a procesului de aderare, deoarece Ungaria și Turcia nu au ratificat încă protocolul de aderare a Suediei. Deoarece procesul de aderare presupune unanimitate, Suediei nu i se va permite să devină membră a NATO decât după ce atât Turcia, cât și Ungaria vor ratifica protocolul de aderare în cazul său. În timp ce Ungaria pare să aștepte ca Turcia să acționeze, Turcia blochează,

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Președintele Putin a clasificat aspirația Ucrainei de a deveni membru al NATO drept o amenințare directă la adresa Rusiei. Putin a susținut că, timp de trei decenii, Rusia a încercat să găsească o soluție privind securitatea în Europa, dar Occidentul a fost perfid.

Aderarea Finlandei la NATO a limitat însă modul în care Rusia poate ataca Suedia. Deoarece Suedia nu se învecinează cu Rusia pe cale terestră, Rusia nu poate ataca acum Suedia pe uscat, fără a traversa Norvegia sau Finlanda, ambele deja membre ale NATO.

Turcia a adoptat poziția potrivit căreia arderea Coranului este un act criminal, motivat de ură împotriva musulmanilor. Această poziție s-ar putea încadra în capitolul privitor la tratamentul echitabil al grupurilor minoritare, așa cum prevede studiul din 1995 privind extinderea. Acest argument nu este totuși valabil, deoarece permisiunea de a arde Coranul în semn de protest într-un stat actual membru al NATO nu are legătură cu respectarea îndatoririlor respectivului stat ca membru al organizației.

În prezent, aderarea Suediei la NATO, invocând situații specifice, precum arderea Coranului, arderea unei efigii a președintelui turc Erdogan și refuzul Suediei de a deporta orice persoană acuzată de terorism de către guvernul turc. Președintele Erdogan profită de unanimitatea necesară pentru aderarea la NATO, încercând să soluționeze disputele personale cu Suedia, care nu sunt legate de capacitatea Suediei de a îndeplini obligațiile aferente aderării la NATO. În acest fel, președintele Erdogan a transformat apartenența la NATO într-o armă, încercând să forțeze Suedia să-și modifice legislația după bunul său plac, în schimbul protecției împotriva unei potențiale invazii rusești.

Analizând situația, într-o primă instanță, Turcia vrea ca Suedia să interzică arderea Coranului. Poliția din Suedia a încercat să interzică arderea Coranului, pe baza amenințărilor la adresa securității, dar Curtea Administrativă Supremă din Suedia a anulat această decizie, motivând că poliția nu are autoritatea de a lua o astfel de decizie. Poliția a blocat arderea Coranului în fața consulatelor Turciei și Irakului din Stockholm, din cauza reacțiilor negative, ca urmare a arderii unei copii a Coranului în ianuarie (Agence France-Presse, 2023). Turcia a adoptat poziția potrivit căreia arderea Coranului este un act criminal, motivat de ură împotriva musulmanilor. Această poziție s-ar putea încadra în capitolul privitor la tratamentul echitabil al grupurilor minoritare, așa cum prevede studiul din 1995 privind extinderea. Acest argument nu este totuși valabil, deoarece permisiunea de a arde Coranul în semn de protest într-un stat actual membru al NATO nu are legătură cu respectarea îndatoririlor respectivului stat ca membru al organizației.

Coranul nu a fost ars doar în Suedia, ci și în Danemarca (Fraser, Tanner, 2023). Întrucât Danemarca este deja stat membru al NATO, Turcia nu poate cere Danemarcei să-și schimbe legislația, așa cum procedează în cazul Suediei, constrângând-o la astfel de acțiuni, în schimbul aderării. Mai mult, Turcia constrânge Suedia să-și modifice legislația, pentru a ratifica protocolul de aderare al acestei țări, cu toate că niciunui alt stat membru nu i se cere să interzică legal arderea Coranului. Guvernul suedez a încercat să sublinieze că nu sprijină politic demonstrațiile care includ arderea Coranului, afirmând, în același timp, că aceste tipuri de demonstrații sunt protejate de legislația suedeză privind libertatea de exprimare. Fostul prim-ministru

suedez, Magdalena Andersson, i-a etichetat pe protestatarii care au interzis Coranul drept „*idioși utili*”, având în vedere că protestele lor au determinat amânarea aderării Suediei la NATO (Ib.).

Aspectul menționat nu are relevanță în cazul Finlandei, având în vedere legislația acestei țări referitoare la menținerea păcii religioase. În Codul penal al Finlandei, în temeiul Capitolului 7 (563/1998), Infrafracțiuni împotriva ordinii publice, Secțiunea 10 (563/1998) discută încălcarea caracterului sacru al religiei și afirmă „*O persoană care 1) blasfemiează în mod public împotriva lui Dumnezeu sau, în scopul de a ofensa, defăimează sau profanează în mod public ceea ce este altfel considerat sacru de către o biserică sau o comunitate religioasă la care se face referire în Legea privind libertatea religioasă (267/1922), sau 2) făcând zgomot, acționând amenințător sau tulburând în alt mod o slujbă bisericească, o ceremonie religioasă, o altă formă similară de cult sau o înmormântare, va fi condamnată pentru încălcarea caracterului sacru al religiei la amendă sau la închisoare de cel mult șase luni*”. (Ministerul Justiției, Finlanda, f.d.). Datorită acestei legislații, arderea Coranului nu ar fi permisă în Finlanda, deoarece arderea Coranului este considerată profanare de către Islam. Chiar dacă președintele Erdogan ar dori ca Suedia să adauge acest aspect în codul său penal, este puțin probabil ca acest lucru să devină realitate, având în vedere că Suedia a afirmat deja că arderea Coranului intră sub incidența libertății de exprimare. De asemenea, este important de notat că Tratatul Atlanticului de Nord nu menționează religia, dar menționează în mod repetat protejarea democrației. Conform interpretării Suediei asupra democrației, chiar dacă arderea Coranului poate fi considerată ofensatoare de către unii cetățeni, libertatea de exprimare este protejată în Suedia. Prin faptul că Turcia a cerut Suediei să-și schimbe legislația pentru a interzică arderea Coranului, Turcia se așteaptă ca Suedia să respecte libertățile de care se bucură cetățenii săi.

Pe lângă arderea Coranului, la Stockholm a fost arsă o efigie a președintelui Erdogan. Efigia a fost atârnată de un stâlp de iluminat din capitala Suediei de către Comitetul Suedez de Solidaritate pentru Rojava, o organizație pro-kurdă, amintind de spânzurarea fostului dictator italian Benito Mussolini, ca semn de avertizare pentru președintele Erdogan. Organizația a lăsat să se înțeleagă că, dacă președintele Erdogan nu și-ar da demisia, ar putea avea aceeași soartă

Tratatul Atlanticului de Nord nu menționează religia, dar menționează în mod repetat protejarea democrației. Conform interpretării Suediei asupra democrației, chiar dacă arderea Coranului poate fi considerată ofensatoare de către unii cetățeni, libertatea de exprimare este protejată în Suedia.

Președintele Erdogan a amânat aprobarea aderării Suediei la NATO și din cauza refuzului Suediei de a deporta persoanele pe care Turcia a căutat să le extrădeze, deoarece guvernul a spus că acești indivizi fac parte din PKK, care este considerat un grup terorist în Turcia. Fostul prim-ministru al Suediei, Andersson, a refuzat să confirme sau să infirme dacă decizia de deportare a persoanelor a făcut parte dintr-un acord cu guvernul turc pentru ratificarea protocolului de aderare a Suediei.

în Piața Taksim. Premierul suedez a condamnat acțiunea organizației și a clasificat-o drept o încercare de a sabota cererea țării de aderare la NATO. Mevlut Cavusoglu, ministrul de externe al Turciei, a susținut că Suedia are posibilitatea de a acționa împotriva organizației, pentru a-și menține angajamentul față de Turcia că Suedia este serioasă în ceea ce privește reprimarea grupurilor teroriste. În urma acestui incident cu efigia, a fost convocat ambasadorul Suediei în Turcia, iar procurorii de la Ankara au început o anchetă asupra incidentului (Chatterjee, 2023).

Președintele Erdogan a amânat aprobarea aderării Suediei la NATO și din cauza refuzului Suediei de a deporta persoanele pe care Turcia a căutat să le extrădeze, deoarece guvernul a spus că acești indivizi fac parte din PKK, care este considerat un grup terorist în Turcia. Fostul prim-ministru al Suediei, Andersson, a refuzat să confirme sau să infirme dacă decizia de deportare a persoanelor a făcut parte dintr-un acord cu guvernul turc pentru ratificarea protocolului de aderare a Suediei. Președintele Erdogan susține totuși că 73 de teroriști ar fi deportați de Suedia, în vederea aprobării aderării acesteia la NATO (Rudaw.net, 2022). Având în vedere reacția președintelui Erdogan la tentativa de lovitură de stat din 2016, este posibil ca nu orice individ să fie un terorist cunoscut. În urma loviturii de stat, Erdogan a concediat 125.000 de angajați din sistemul public, 3.000 de fundații și instituții au fost forțate să își suspende activitatea, un număr de 600.000 de persoane fiind acuzate de implicare și anchetate. Există un acord asupra faptului că drepturile omului au fost potențial încălcate, în ciuda faptului că Turcia este semnatară a Declarației Universale a Drepturilor Omului (Beris, 2023). Andersson a subliniat că este preocupată de respectarea drepturilor omului în ceea ce îi privește pe kurzi, care sunt un grup minoritar (Rudaw.net, 2022). Fiind un grup minoritar, Suedia respectă unul dintre criteriile suplimentare de aderare la NATO, așa cum reiese din studiul citat, din 1995. Este posibil să fi fost concediați oameni care nu au fost implicați în tentativa de lovitură de stat și, astfel, au fost încălcate drepturile omului, ceea ce înseamnă că și Turcia ar trebui să reexamineze îndeplinirea obligațiilor de stat membru al NATO.

În mai 2023, președintele Erdogan a avut o campanie electorală dificilă și, pentru prima dată, a trebuit să participe la un al doilea tur al alegerilor, deoarece nu a reușit să primească 51% dintre voturi, pentru a câștiga definitiv în primul tur. Se suspectează faptul că președintele Erdogan a folosit conflictele și blocarea aderării Suediei la NATO

pentru a-și spori sprijinul în alegeri (Altayli și colab., 2023). Așa cum a procedat și anterior, Erdogan a catalogat evenimentele din Europa drept islamofobie, o strategie care își dovedise deja funcționalitatea. Pentru a-și spori atractivitatea și pentru a lupta împotriva a ceea ce era perceput drept intensificarea islamofobiei în Occident, președintele Erdogan și-a sporit retorica naționalistă. Mai mult, i-a susținut foarte mult pe musulmani, acceptând refugiații, în timp ce majoritatea partidelor de opoziție cer îndepărtarea acestora din Turcia (Beris, 2023). Încă nu se știe cum va acționa președintele Erdogan, în urma câștigării celui de al doilea tur al alegerilor, și nici dacă va fi sau nu mai dispus să negocieze cu Suedia pentru a ratifica protocolul de aderare a acesteia la NATO și a permite ca Suedia să devină stat membru. E posibil să își schimbe abordarea față de discuția cu privire la aderarea Suediei la NATO, deoarece nu se mai află sub presiune electorală iminentă, sau ar putea rămâne ferm în poziția sa. Această decizie va depinde, probabil, de ceea ce Erdogan va simți, în cele din urmă, că este cel mai benefic pentru obiectivele sale politice personale, fie să permită, fie să blocheze, în continuare, aderarea Suediei la NATO.

UNGARIA UTILIZEAZĂ STATUTUL DE MEMBRU AL NATO PENTRU A-ȘI SOLUȚIONA DEZACORDURILE CU UE

Ungaria a devenit unul dintre cele două state membre ale Uniunii Europene care se confruntă în mod constant cu critici și tentative de disciplinare din partea Uniunii Europene, cu privire la deficitul de democrație. Unul dintre cele mai recente exemple în care Suedia critică legislația maghiară este legat de Legea privind protecția copilului (Reuters, 2023). Cincisprezece state membre ale UE, inclusiv Suedia, s-au alăturat procesului Uniunii Europene împotriva Ungariei, deoarece consideră că legislația acesteia este mai degrabă îndreptată împotriva LGBT decât pentru protejarea copiilor, așa cum susține guvernul ungar. Întrucât acest proces se află pe rol la Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Ungaria, ca stat membru al UE, este obligată să respecte decizia instanței. În timp ce alte state membre au o relație tensionată cu Turcia, Ungaria vede statul membru al NATO ca un aliat, datorită percepției prim-ministrului Viktor Orbán potrivit căreia Occidentul este în declin (Bayer, 2023). Acest lucru pare să ghideze parțial deciziile Ungariei, deoarece Finlanda este unul dintre cele

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Cincisprezece state membre ale UE, inclusiv Suedia, s-au alăturat procesului Uniunii Europene împotriva Ungariei, deoarece consideră că legislația acesteia este mai degrabă îndreptată împotriva LGBT decât pentru protejarea copiilor, așa cum susține guvernul ungar. Întrucât acest proces se află pe rol la Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Ungaria, ca stat membru al UE, este obligată să respecte decizia instanței.

Fondurile UE vor fi dezghețate de îndată ce Ungaria va face reformele legislative necesare care să convingă UE că Ungaria este dedicată în a fi un membru democratic al blocului. Deoarece Ungaria primește de la Uniunea Europeană mai multe fonduri decât cele cu care contribuie, este denumită stat membru beneficiar al UE. Acest aspect oferă Ungariei un motiv pentru a pedepsi Suedia și Finlanda în orice mod posibil, inclusiv prin interferența în procesul de aderare a Suediei și Finlandei la NATO.

cincisprezece state membre care s-au alăturat procesului UE cu privire la Legea privind protecția copilului, iar Ungaria a amânat ratificarea protocolului de aderare a Finlandei.

În plus, în timpul cât Finlanda s-a aflat la președinția Consiliului European, aceasta a condus discuții ce sugerau condiționarea acordării finanțării europene de respectarea statului de drept (Tuominen, 2023). În urmă cu doar patru ani, prim-ministrul Orbán a criticat Finlanda pentru aceste discuții, deoarece Ungaria ar fi unul dintre cele două state membre ale UE, celălalt fiind Polonia, vizate de această potențială decizie, având în vedere că reformele sunt considerate nedemocratice (YLE News, 2019). Fondurile UE vor fi dezghețate de îndată ce Ungaria va face reformele legislative necesare care să convingă UE că Ungaria este dedicată în a fi un membru democratic al blocului. Deoarece Ungaria primește de la Uniunea Europeană mai multe fonduri decât cele cu care contribuie, este denumită stat membru beneficiar al UE (Malone, O'Connell, 2019). Acest aspect oferă Ungariei un motiv pentru a pedepsi Suedia și Finlanda în orice mod posibil, inclusiv prin interferența în procesul de aderare a Suediei și Finlandei la NATO.

În aceste condiții, Comisia Europeană a înghețat fondurile de coeziune și de redresare post-pandemie destinate Ungariei. La 24 mai 2023, Parlamentul European a adoptat o rezoluție prin care îndeamnă Comisia Europeană să mențină în continuare fondurile înghețate pentru Ungaria, ca urmare a diferitelor încălcări ale statului de drept (Wiseler-Lima și colab., 2023). Acest fapt demonstrează că Finlanda, care a condus eforturile pentru ca finanțarea Uniunii Europene să fie condiționată de respectarea statului de drept, a avut succes și, totuși, Ungaria a ratificat protocolul de aderare a Finlandei, deoarece și Turcia l-a ratificat. Inițial, Ungaria a blocat aderarea Finlandei la NATO, invocând drept motiv criticile guvernului finlandez la adresa democrației maghiare. Cu toate acestea, guvernul ungar s-a răzgândit și a ratificat protocolul de aderare a Finlandei înaintea Turciei, numai după ce președintele Erdogan a indicat că va aproba aderarea Finlandei la NATO, blocând cererea de aderare a Suediei (Bayer, 2023). În timp ce Turcia folosește procesul de aderare la NATO ca pârghie în conflictele politice, Ungaria joacă un rol de susținere pentru Turcia, iar prim-ministrul Orbán urmează exemplul președintelui Erdogan.

Este posibil ca, de îndată ce Erdogan va ratifica protocolul de aderare a Suediei pentru a deveni membru al NATO, Ungaria va face același lucru și nu va continua să se opună aderării Suediei la organizație.

Pe lângă Finlanda, Suedia a criticat, de asemenea, erodarea garanțiilor pentru democrația din Ungaria, deoarece democrația ar trebui să fie protejată și în statele membre ale UE, Ungaria utilizând acest motiv pentru a continua să amâne, alături de Turcia, ratificarea protocolului de aderare a Suediei. Balázs Orbán, directorul politic al prim-ministrului Orbán, a declarat că guvernul suedez „pune la îndoială în mod constant starea democrației maghiare”, ceea ce „este o insultă la adresa alegătorilor noștri, parlamentarelor și întregii țări” (Ib.). Acest fapt demonstrează că Ungaria are o motivație de a nu ratifica protocolul de aderare a Suediei pe baza dezacordurilor politice, mai degrabă decât pe aceea a pregătirii Suediei pentru aderare la NATO.

PĂRĂSIREA NATO DE CĂTRE MEMBRII SĂI TREBUIE SĂ FIE VOLUNTARĂ

Articolul 12 din Tratatul Atlanticului de Nord subliniază faptul că membrii pot părăsi în mod voluntar organizația, iar textul stipulează că: „După ce Tratatul a fost în vigoare timp de douăzeci de ani, orice Parte poate înceta să fie parte la un an după ce notificarea sa de denunțare a fost dată către Guvernul Statelor Unite ale Americii, care va informa guvernele celorlalte părți despre depunerea fiecărei notificări de denunțare”. (NATO, 2019). Întrucât tratatul este în vigoare din 1949, orice membru poate părăsi organizația în mod voluntar, atât timp cât comunică guvernului Statelor Unite ale Americii respectiva intenție, cu un an înainte de materializarea intenției. La fel ca în cazul Tratatului Uniunii Europene, nici Tratatul Atlanticului de Nord nu include un articol care menționează că un membru este forțat să părăsească NATO. Turcia a menționat că ar putea părăsi NATO.

Deoarece nu există niciun mecanism oficial care să forțeze un membru al NATO să părăsească organizația, sau cel puțin să fie suspendat, acest lucru a condus la o dezbatere cu privire la această posibilitate. Astfel, aceasta ar putea fi o potențială acțiune, în cazul în care Turcia și Ungaria refuză să ratifice acordul de aderare a Suediei, pe baza faptului că nici Turcia, nici Ungaria nu au motive întemeiate să refuze ratificarea pe criterii ce țin de capacitatea Suediei de a-și îndeplini obligațiile de aderare la NATO. Oficialii NATO nu au dat însă

GÂNDIREA
MILITARĂ
ROMÂNEASCĂ

Balázs Orbán, directorul politic al prim-ministrului Orbán, a declarat că guvernul suedez „pune la îndoială în mod constant starea democrației maghiare”, ceea ce „este o insultă la adresa alegătorilor noștri, parlamentarelor și întregii țări”.

nicio indicație că voința de a lua o măsură atât de drastică, precum disciplinarea Turciei, este chiar o opțiune în prezent. A trecut aproape un an de când Suedia și-a declarat oficial interesul de a adera la NATO și totuși nu a fost admisă, dar nu a existat niciun indiciu din partea NATO că Turcia sau Ungaria s-ar confrunta cu vreo consecință pentru că nu ar permite Suediei să devină membru al organizației.

Pentru a convinge Turcia să ratifice protocolul de aderare a Suediei, este posibil ca celelalte state, care sunt în prezent membre ale NATO, să fie nevoite să încheie un acord cu guvernul turc. O posibilă opțiune este aceea că Statele Unite ale Americii pot permite Turciei să cumpere avioane de luptă americane F-16. Acest acord ar depinde de dorința Congresului Statelor Unite de a aproba o astfel de cerere pentru ca Suedia să devină membră a NATO. O altă posibilă opțiune este ridicarea unora dintre sancțiunile economice actuale, impuse Turciei de către Statele Unite ale Americii și Uniunea Europeană. Economia turcă se confruntă cu unele dificultăți și ridicarea unor sancțiuni ar putea să-l liniștească pe președintele Erdogan suficient pentru a aproba ca Suedia să devină cel mai recent stat membru al NATO (McGee, 2023). Se așteaptă ca prim-ministrul Orbán să fie de acord să ratifice protocolul de aderare a Suediei, imediat după ce Turcia va face acest lucru. Dacă nu, ar putea fi necesar să se încheie o înțelegere și cu guvernul ungar. Încheierea unui acord cu guvernul turc și, eventual, cu guvernul ungar ar fi un compromis pentru a menține NATO unită, permițând, totodată, extinderea organizației pentru a include și Suedia.

CONCLUZII

Atât Finlanda, cât și Suedia au demonstrat că sunt capabile să își asume responsabilitățile aferente statutului de țară membră a NATO, dar procesele de aderare au fost amânate, Suedia încă așteptând aprobarea. În loc să aprobe, să amâne sau să respingă cu strictețe ratificarea protocolului de aderare a Suediei, pe baza capacității Suediei de a îndeplini obligațiile și angajamentele specifice unui stat membru al NATO, liderii Turciei și Ungariei au ales să utilizeze acest aspect ca o oportunitate de a își exprima nemulțumirile personale față de Suedia. Pentru Turcia, aceasta înseamnă catalogarea Suediei drept o țară care permite islamofobia, în timp ce nu cooperează cu Turcia pentru a opri turismul și a extrăda suspectii pentru a fi judecați.

Problema este că președintele Erdogan încearcă să forțeze Suedia să-și schimbe legislația privind libertatea de exprimare pentru a îi satisfacă dorințele, chiar dacă Danemarca, care este deja stat membru al NATO, permite inclusiv arderea Coranului.

Ungaria urmează exemplul Turciei, după cum reiese din cazul ratificării protocolului de aderare a Finlandei. În ciuda faptului că Finlanda este responsabilă pentru condiționarea fondurilor UE de respectarea statului de drept, ceea ce a condus la înghețarea acestor fonduri pentru Ungaria, prim-ministrul Orbán a aprobat, în cele din urmă, aderarea Finlandei la NATO, deoarece președintele Erdogan a semnalat că va aproba aderarea Finlandei. Comentariile prim-ministrului Orbán sugerează că a fost parțial motivat să întârzie procesul de aderare pentru Finlanda, din cauza nemulțumirilor sale personale cu privire la această țară, procedând similar cu Suedia. Cu toate acestea, Ungaria nu ar continua să amâne ratificarea protocolului de aderare a Suediei, în cazul în care președintele Erdogan ar semnalat că este dispus să ratifice respectivul protocol.

În continuare, este important de cercetat dacă acest comportament din partea președintelui Erdogan și a prim-ministrului Orbán va continua, având ca rezultat întârzierea și refuzul Turciei și Ungariei de a ratifica protocolul de aderare a unei națiuni având la bază criteriile ce nu țin de nivelul de pregătire a respectivei națiuni pentru a-și îndeplini obligațiile ce îi revin ca stat membru al NATO. De asemenea, ar trebui să fie investigat dacă există vreo strategie pentru alți membri ai NATO care să ajute să îi ajute să intervină, fără a determina un stat membru să încerce să părăsească blocul și fără a necesita încheierea de tranzacții care să fie asimilate mituirii. Deocamdată, statele membre pot conveni să încheie acorduri pentru a-i mulțumi pe liderii Turciei și Ungariei, în schimbul ratificării, de către cele două state, a protocolului de aderare la NATO a Suediei. Accentul organizației este pe cooperarea în domeniul apărării și pe menținerea valorilor democratice, aspecte ce ar fi subminate, în cazul în care națiunile ar începe să părăsească organizația.

În ciuda faptului că Finlanda este responsabilă pentru condiționarea fondurilor UE de respectarea statului de drept, ceea ce a condus la înghețarea acestor fonduri pentru Ungaria, prim-ministrul Orbán a aprobat, în cele din urmă, aderarea Finlandei la NATO, deoarece președintele Erdogan a semnalat că va aproba aderarea Finlandei. Comentariile prim-ministrului Orbán sugerează că a fost parțial motivat să întârzie procesul de aderare pentru Finlanda, din cauza nemulțumirilor sale personale cu privire la această țară, procedând similar cu Suedia.

BIBLIOGRAFIE:

1. Agence France-Presse (2023). "Sweden Court Overturns Ban on Quran Burning Protests". *VOA*, 4 aprilie 2023.
2. Alberque, W., Schreer, B. (2022). "Finland, Sweden and NATO Membership". *Survival*, 64 (3): pp. 67-72, <https://doi.org/10.1080/00396338.2022.2078046>, accesat la 28 mai 2023.
3. Al Jazeera (4 aprilie 2023). "Historic moment" as Finland joins NATO; Russia issues warning.
4. Altayli, B., Hayatsever, H., Spicer, J. (26 ianuarie 2023). *Analysis: Erdogan thrusts NATO expansion issue into Turkey's tense election campaign*. *Reuters*, accesat la 2 mai 2023.
5. Bayer, L. (12 aprilie 2023). "Annoying sideshow": Hungary frustrates NATO allies. *POLITICO*.
6. Beriş, H.E. (ianuarie, 2023). "Key Issues in Turkish Politics Before the 2023 Elections". *Insight Turkey*, <https://doi.org/10.25253/99.2023251.7.>, accesat la 6 aprilie 2023.
7. Chatterjee, P. (13 ianuarie 2023). *Hanged Erdogan effigy protest in Sweden angers Turkey*. *BBC News*.
8. Dutton, J. (16 mai 2022). *Putin's NATO backfire? how Finnish, Swedish forces compare with Ukraine's*. *Newsweek*.
9. "Enlargement and Article 10". *NATO*, 12 aprilie 2023.
10. Fox, B. (7 aprilie 2023). *15 governments join EU lawsuit against Orbán's anti-LGBT law*. *Euractiv Media Network*.
11. Fraser, S., Tanner, J. (1 februarie 2023). *Erdogan: Sweden can't join NATO if quran-burning is allowed*. *AP NEWS*.
12. Hutt, D. (22 iulie 2022). *How European countries stand on 2% of GDP defence spending*. *Euronews*.
13. Malone, P., O'Connell, P. (22 mai 2019). *The European Union Budget: Member state contributions and expenditures*. *UCD Geary Institute for Public Policy*.
14. McGee, L. (2 iunie 2023). *NATO is in a race against time to save itself from a major embarrassment*. *CNN*.
15. Myers, S.L., Barry, E. (19 martie 2014). *Putin reclaims Crimea for Russia and bitterly denounces the west*. *The New York Times*.
16. NATO. (5 septembrie 2014). "Funding NATO".
17. NATO (6 februarie 2019). *The North Atlantic Treaty*.
18. Orbán, T. (3 aprilie 2023). *Despite warnings, Sweden joins EU lawsuit against Hungary*. *The European Conservative*.
19. *Publications Office of the European Union*. (f.d.). *Accession criteria (Copenhagen criteria)*. EUR-Lex.
20. Reuters (31 martie 2023). *Finland and Sweden's path to NATO membership explained*. *Reuters*.

21. "Sweden Once Again Denies Extradition of Kurds Not Involved in Terrorist Activities to Turkey" (9 septembrie 2022). *Rudaw.net*.
22. Tondo, L. (9 martie 2023). *Russia launches six hypersonic missiles in massive barrage against Ukraine*. *The Guardian*.
23. Troianovski, A. (4 februarie 2022). *Putin announces a "military operation" in Ukraine as the U.N. Security Council pleads with him to pull back*. *The New York Times*.
24. Tuominen, H. (2023). *In Defence of Common Values: The Finnish EU Council Presidency 2019. Cooperation and Conflict*, 58(1), pp. 23-41.
25. U.S. Department of State. (f.d.). *Minimum Requirements for NATO Membership*. *U.S. Department of State*, https://1997-2001.state.gov/regions/eur/fs_members.html, accesat la 28 mai 2023.
26. Wiseler-Lima et al. (25 mai 2023). *Motion for a resolution on the breaches of the rule of law and Fundamental rights in Hungary and frozen EU funds: B9-0257/2023: European Parliament*.
27. Yle News. (29 iulie 2019). *Hungary's PM Orban harshly criticizes Finland, accuses it of "double standards"*.

